

ethical journalism network

Güven Hikayesi: Dijital Çağda Güneydoğu Avrupa ve Türkiye'de Kaliteli Gazeteciliğe Giden Yollar

Bölgesel Konferans, 2-3 Aralık 2024, Press Club Brussels Europe

#TrustInMediaSEE

Dijital Çağda Güneydoğu Avrupa ve Türkiye'de Kaliteli Gazeteciliğe İlişkin Beyan ve Öneriler

Güneydoğu Avrupa ve Türkiye'deki mevcut haber krizini ele alan ve tartışan haber medyası ve gazetecilik destek gruplarının bölgesel konferansı,

Demokratik yaşam için elzem olan doğru, güvenilir ve bağımsız bilgi sağlayıcıları olarak haber medyasının toplumsal rolüne olan kamu güvenini yeniden sağlamak için her düzeyde acil eylem gerektiğine **inanarak**,

Avrupa Medya Özgürlüğü Yasası ve Dijital Hizmetler Yasası ile Paris Bilgi ve Demokrasi Şartı ve UNESCO'nun 2021 Windhoek +30 Kamu Malı Olarak Bilgi Bildirgesi dahil olmak üzere diğer uluslararası bildirelerin hepsinin özgür, çoğulcu ve şeffaf medyaya destek olduğunu **teyit ederek**,

Kamu yararına gazeteciliği destekleyen iş modellerindeki çöküşün yanı sıra devam eden siyasi müdahalelerin Güneydoğu Avrupa ve Türkiye'de kaliteli gazeteciliği zayıflatan ve kamu güvenini zedeleyen benzersiz koşullar yarattığını **belirterek**,

Medyadaki sürdürülebilirlik krizi ile kamu yararına gazeteciliği ve haber medyasını desteklemek için yeni fon akışlarına duyulan ihtiyacın **farkında olarak**,

Hükümetlerin demokratik ve açık toplumlara duyulan kamu güvenini ve inancını oluşturmada medyanın sosyal rolünü, güvenli ve şeffaf teknoloji ve yapay zeka kullanımı da dahil olmak üzere özgür ve bağımsız medyanın kullanımı için uygun bir ortam yaratma ihtiyacını kabul etmeleri konusunda **ısrar ederek**,

AB katılım sürecinin Türkiye ve Güneydoğu Avrupa'daki ülkelere -özgür, bağımsız ve çoğulcu bir medya ortamını desteklemek için- yasaları yükseltme ve düzenleyici bir çerçeve uygulama fırsatları sağladığına **güvenerek**,

Medyada öz değerlendirmenin önemine, gazetecilerin ve haber medyasının etik davranış ve şeffaflık temel ilkelerine olan bağlılığını güçlendirme ihtiyacına **inanarak**,

Şeffaflığa, halkla etkileşime ve haber medyasının gazeteciliğin etik misyonuna olan bağlılığına dayanan Gazetecilik Güven Girişimi gibi öz değerlendirme programlarının geliştirilmesini **memnuniyetle karşılar**,

Şunlara katılır:

AB tarafından desteklenen Güney Doğu Avrupa'da Medyaya Güven Oluşturma: Kamu Yararı Olarak Gazeteciliğe Destek UNESCO projesi kapsamında yürütülen, Etik Gazetecilik Ağı'nın öz değerlendirme ve bağımsız sertifikasyon konusundaki değerli çalışmalarının üzerine inşa etmek için daha fazla eyleme ihtiyaç duyulduğu. Bu hedefe ulaşmak için bölgesel konferans aşağıdaki önerileri yapar:

1. Bölgedeki medya kuruluşlarının, Gazetecilik Güven Girişimi gibi yaygın olarak tanınan programlar aracılığıyla öz değerlendirme ve bağımsız sertifikasyon yoluyla şeffaflığı, etiği ve güvenilir öz düzenlemeyi (regülasyon) desteklemeye daha fazla teşvik edilmesi;
2. Öz değerlendirme ve öz sertifikasyonun kamu yayıncılığı alanında da uygulanması gerektiği;
3. Bu tür kaliteli gazetecilik, şeffaflık ve standartların değerlendirilmesi ve sertifikasyonunun, hem kamu hem de özel haber medyasına destek tahsisinde uluslararası kuruluşlar, bağışçılar ve ulusal otoriteler tarafından bir ölçüt olarak benimsenmesi gerektiği;
4. Küçük haber kuruluşları da dahil olmak üzere medyaya, kamu yararı gazeteciliğinin ve kamu hesap verebilirlik sisteminin bağımsız doğrulamasının yapısal maliyetlerini karşılamaları için ek yardım sağlanması;
5. Kendi kendini değerlendirme süreçlerinin, uygun olduğu durumlarda, gazetecilikte dijital araçların kullanımı, yönetimi ve ifşasında, özellikle de üretken Yapay Zeka kullanımıyla ilgili olarak, editoryal sorumluluğun ve bağımsızlığın doğrulanmasını içerecek şekilde, bu bildirgenin ekinde yer alan öneriler doğrultusunda güncellenmesi;
6. Haber medyası ile doğrulama kurumlarının reklam veren ve ticari sponsorlarının, öz değerlendirmeyi desteklemeleri için cesaretlendirilmesi ve bu şeffaflık ve kendi kendini düzenleme biçimini benimseyen haber medyasını desteklemeleri için teşvik edilmesi;
7. Gazetecilik Güven Girişimi gibi programlar aracılığıyla kendi kendini değerlendirme ve bağımsız sertifikasyon kullanımının, bağışçılar, kamu

kuruluşları ve uluslararası kuruluşlar tarafından kamu yararı gazeteciliği yapan haber medyasına kamu fonlarının şeffaf bir şekilde tahsisi için bir ölçüt olarak belirlenmesi;

8. Dijital platformların ve teknoloji şirketlerinin kendi kendini değerlendirmeyi ve bağımsız sertifikasyonu, kaliteli gazeteciliğin ve kamu yararına bilgilerin bir göstergesi ve dezenformasyon ve kötüye kullanım içeren iletişimlerle mücadelede potansiyel ortaklar olarak tanınmaları gerektiği;
9. Dijital platformların, teknoloji şirketlerinin ve sosyal medyanın, arama motorlarının algoritmaları tarafından, bu şekilde kendi kendini denetleyen haber medyasına gereken önemi ve ayrıcalıklı muameleyi göstermekle yükümlü olması gerektiği;
10. Dijital platformlar ve teknoloji şirketlerinin, Gazetecilik Güven Girişimi gibi yaygın olarak tanınan kendi kendini düzenleme programlarının gerekliliklerine uyduğunu gösteren medya ile iyi niyetle etkileşim kurması, içerikleri üzerinde kötüye kullanım içeren askıya almalarından veya haksız kısıtlamalardan kaçınması ve gelecekte bu tür eylemleri yapmaması;
11. Öz değerlendirme ve bağımsız sertifikasyon yoluyla haber medyası ve gazetecilikte şeffaflığın, basın konseyleri gibi medyada kendi kendini düzenleme organları da dahil olmak üzere ulusal medya destek toplulukları tarafından tanınması ve desteklenmesi gerektiği ve tüm kamu yararı medyasını bu tür hesap verebilirlik mekanizmalarını benimsemeye teşvik etmesinin şart olduğu.

Güneydoğu Avrupa ve Türkiye'deki haber merkezlerinde Yapay Zeka entegrasyonuna ilişkin ek açıklama

- UNESCO Dijital Platformların Yönetimine İlişkin Yönergeler'ini, UNESCO Yapay Zeka Etiğine İlişkin Tavsiyeleri; Yapay Zeka ile ilgili Paris Şartı'nı; Avrupa Medya Özgürlüğü Yasası'nı, Dijital Hizmetler Yasası'nı ve Yapay Zeka Yasası'nı tam olarak onaylıyoruz. Ve platformları şeffaflığa, kurumsallaşmış denetim ve dengeleme, açık ve erişilebilir yönetişime ve insan hakları standartlarına uymaya çağırıyoruz.
- Haber merkezlerinde yapay zeka (YZ) kullanımını, kullanımına ilişkin net yönergeler ve eğitimler oluşturulması; kamuoyuna şeffaf olunması; YZ tarafından üretilen içerik üzerinde insan denetiminin sürdürülmesi; ve YZ ile ilişkili risklerin kabul edilmesi ve ele alınması koşuluyla memnuniyetle karşılıyoruz.
- Teknoloji şirketleriyle yapıcı bir etkileşim kurmayı amaçlıyoruz ve dijital platformları, doğrudan temas noktaları veya yerel ofisler kurarak ve yerel dillerde kullanıcı içeriği denetimine öncelik vererek ve medya okuryazarlığı ve etik gazetecilik girişimlerini destekleyerek ülkelerimizdeki medya topluluğuyla yapıcı ilişkiler kurmaya çağırıyoruz.
- Medya içeriğine saygı gösterilmesi çağrısında bulunuyoruz ve YZ motorları tarafından medya içeriğinin kullanımının, onu üreten medyadan izin alınması, orijinal kaynağa atıf yapılması ve içeriğin kötüye kullanılmasına karşı koruma sağlanması koşuluna bağlı olmasını talep ediyoruz.
- Ayrıca, güvenilir içeriklerin yapay zeka modelleri tarafından kullanımı için adil gelir paylaşımı ve güvenceler talep ediyoruz. Bunlara, söz konusu içeriklerden elde edilen gelirlerin eşit paylaşımı ve istismar, dezenformasyon veya yanlış tanıtımı önlemek için sağlam güvenceler de dahildir.

Brüksel, 3 Aralık 2024